

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Курсова робота

з китайської філології на тему :

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ
ПАРАЛЕЛЬНИХ ТА НЕПАРАЛЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ
У КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ ЧЕН'ЮЙ**

Студентки групи Пкит 10-20

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності: 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та

літератури (переклад включно),

перша - китайська

Павленко Олесі Юріївни

Науковий керівник:

канд. філос. наук, доц. Беля В. В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
ПАРАЛЕЛЬНИХ ТА НЕПАРАЛЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ У КИТАЙСЬКИХ	
ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ “ЧЕН’ЮЙ”	
	6
1.1. Паралельні та непаралельні конструкції у китайській мові.....	6
1.2. Структурно-семантичні особливості китайських фразеологізмів	
“чен’юй”	8
Висновки до Розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	
ПАРАЛЕЛЬНИХ ТА НЕПАРАЛЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ У КИТАЙСЬКИХ	
ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ “ЧЕН’ЮЙ”	
	14
2.1. Особливості перекладу паралельних конструкцій в китайських	
фразеологізмах “чен’юй”	14
2.2. Особливості перекладу непаралельних конструкцій в китайських	
фразеологізмах “чен’юй”	20
Висновки до Розділу 2	25
ВИСНОВКИ	26
摘要	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що у сучасному світі спостерігається зростаючий інтерес до культурних та мовних взаємозв'язків між різними народами. Китайська культура та мова є однією з найбільш впливових у світі, тому вивчення особливостей перекладу китайських фразеологізмів українською мовою стає дуже актуальним завданням.

Предметом дослідження є особливості перекладу українською мовою паралельних та непаралельних конструкцій у китайських фразеологізмах “чен’юй”.

Об’єкт дослідження – переклад українською мовою паралельних та непаралельних конструкцій у китайських фразеологізмах “чен’юй”.

Мета дослідження – дослідити особливості перекладу українською мовою паралельних та непаралельних конструкцій у китайських фразеологізмах “чен’юй”.

Завдання дослідження:

- описати паралельні та непаралельні конструкції у китайській мові;
- з’ясувати структурно-семантичні особливості китайських фразеологізмів “чен’юй”;
- визначити особливості перекладу паралельних та непаралельних конструкцій в китайських фразеологізмах “чен’юй”.

Тема “Особливості перекладу українською мовою паралельних та непаралельних конструкцій у китайських фразеологізмах чен’юй вимагає застосування різних методів дослідження. Наприклад, дослідження може базуватися на аналізі паралельних та непаралельних конструкцій у китайських фразеологізмах, використовуючи метод суцільної вибірки для вивчення всіх доступних прикладів. Для опису структурних особливостей фразеологізмів може застосовуватися дескриптивний метод, а для розуміння контексту їх використання - метод контекстного аналізу.

Матеріал дослідження. Корпус китайських фразеологізмів “чен’юй”, включаючи текстові дані з різних джерел, таких як літературні твори, публікації, веб-сайти тощо. Довідкові та наукові ресурси з лінгвістики, фразеології, перекладознавства та культурології, які охоплюють тематику китайської мови та

українського перекладу. Переклади китайських фразеологізмів “чен’юй” на українську мову з різних джерел, щоб аналізувати різні підходи та стратегії перекладу. Власні дослідження, спостереження та експерименти, що стосуються сприйняття та розуміння перекладів фразеологізмів “чен’юй” в українському контексті. Бази даних та інші ресурси, які надають інформацію про культурні та історичні контексти використання фразеологізмів “чен’юй” в китайській мові.

Теоретичне значення. Розширенні розуміння фразеологізмів “чен’юй” в китайській мові та їхнього семантичного спектру, що сприятиме розвитку теорії фразеології. Виявленні особливостей перекладу фразеологізмів “чен’юй” на українську мову, що допоможе удосконалити методiku перекладу фразеологічних одиниць. Поширенні знань про китайську фразеологію та її сприйняття в українському мовному середовищі, що може бути корисним для студентів, викладачів та дослідників лінгвістики. Розвитку методології досліджень у галузі фразеології та перекладознавства, що може стимулювати подальші наукові дослідження в цій області.

Практичне значення. Посилення міжкультурного розуміння через аналіз специфіки фразеологізмів “чен’юй” у китайській та українській мовах. Покращення комунікативних навичок учасників міжкультурних взаємодій за рахунок кращого розуміння фразеологічних особливостей китайської мови.

Структура курсової роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

Загальний обсяг роботи становить 30 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПАРАЛЕЛЬНИХ ТА НЕПАРАЛЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ У КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ “ЧЕН’ЮЙ”

1.1. Паралельні та непаралельні конструкції у китайській мові

Паралельні та непаралельні конструкції є важливою частиною граматики китайської мови.

Паралельні та непаралельні конструкції — це поняття, які можуть бути важливими для дослідження фразеологічних одиниць у китайській мові та їх перекладу на українську мову.

Паралельні конструкції в китайській мові використовуються для вираження подібних ідей або дій за допомогою повторення певних граматичних структур. Ці конструкції дозволяють узгоджувати різні елементи мови у майже однаковій формі, створюючи логічну та збалансовану конструкцію.

Основними ознаками паралельних конструкцій в китайській мові є:

1. Повторення граматичних структур: У паралельних конструкціях можна спостерігати повторення однакових чи подібних граматичних структур для вираження різних ідей або дій.

2. Узгодження елементів: Паралельні конструкції допомагають узгоджувати різні частини мови (слова, фрази, речення) у збалансованій формі.

Приклад паралельної конструкції:

他喜欢唱歌、跳舞和弹钢琴— tā xǐhuān chàngē, tiàowǔ hé dàn gāngqín — він любить співати, танцювати і грати на фортепіано.

У цьому прикладі “喜欢” — любити, вживається паралельно з “唱歌” — співати, “跳舞” — танцювати і “弹钢琴” — грати на фортепіано, що створює збалансовану та логічну конструкцію.

Ван Ляої в своїй роботі “Основи китайської граматики 1954” зауважує, що паралельні конструкції важливі для створення зрозумілих та ефективних висловлювань в китайській мові, оскільки вони допомагають підкреслити подібність чи відмінність між різними діями чи ідеями (с. 158).

Паралельні конструкції виникають, коли фразеологізм або фразеологічна одиниця в одній мові має аналог у іншій мові, яка використовується у схожому контексті та має аналогічне значення.

Наприклад, у китайській мові існує фразеологізм “一千页，一张纸条” — yīqiān yè, yīzhāng zhǐtiáo — що буквально перекладається, як “тисяча сторінок, одна нота”, а українською мовою можна використовувати фразеологізм “однотипний” з схожим значенням.

Непаралельні конструкції в китайській мові використовуються для вираження різних ідей або дій за допомогою різних граматичних структур. Ці конструкції допомагають показати нюанси та різноманітність у виразі мовою, показуючи, що різні дії або ідеї можуть мати різні форми вираження.

Основними ознаками непаралельних конструкцій в китайській мові є:

1. Використання різних граматичних структур: У непаралельних конструкціях можна спостерігати використання різних граматичних структур для вираження різних ідей або дій.

2. Показників різноманітності: Непаралельні конструкції допомагають підкреслити різноманітність ідей чи дій, що виражаються.

Приклад непаралельної конструкції:

他喜欢唱歌、跳舞，还喜欢看电影— tā xǐhuān chàngē, tiàowǔ, hái xǐhuān kàn diànyǐng— він любить співати, танцювати і також любить дивитися фільми. У цьому прикладі “喜欢” (любити) вживається непаралельно з “唱歌” (співати) і “跳舞” (танцювати), але потім з'являється “还有” (також), що вказує на нову дію “欢看电影” (дивитися фільми), що підкреслює різноманітність уподобань. Непаралельні конструкції важливі для показу різноманітності та контрасту в мові, вони допомагають точніше виразити різні ідеї та дії.

1.2. Структурно-семантичні особливості китайських фразеологізмів “чен'юй”

Китайські фразеологізми “чен'юй” (成语) є важливою складовою китайської мови і мають свої структурно-семантичні особливості.

“Чен'юй” — це фразеологічні вирази, що складаються з кількох ієрогліфів і мають фіксовану форму, які використовуються для вираження певних ідей, концепцій або ситуацій. Вони можуть бути утворені з ієрогліфів, що мають власне значення, але в контексті фразеологізму набувають нового, фіксованого значення.

Чен'юй – буквально “готовий вираз” – явище в китайській фразеології, що має цілу низку типологічних особливостей та ознак, зумовлених структурно-семантичними характеристиками та, принципами фонетичного ладу, історією розвитку китайської мови.

Чен'юй – це стійке фразеологічне словосполучення, побудоване за нормами давньої китайської мови, семантично цілісне, з узагальнено переносним значенням, що має експресивний характер, функціонально є членом речення (Шевченко, 2022 с.6).

Структурно-семантичні особливості китайських фразеологізмів “чен'юй” включають:

1. “Чен'юй” мають фіксовану форму, тобто вони складаються з певної кількості ієрогліфів та мають сталий порядок слів.

2. Багато фразеологізмів “чен'юй” мають метафоричне значення, вони використовують образну мову для вираження певної ідеї або концепції.

3. Багато “чен'юй” мають історичне походження, пов'язане з легендами, історіями або культурними традиціями, що надає їм додатковий семантичний зміст.

4. Фразеологізми “чен'юй” використовуються в усному та писемному мовленні, їх можна зустріти в літературі, мовленні та розмовній мові.

Китайські фразеологізми “чен'юй” є важливим елементом китайської мови та культури, вони додають глибину та виразність мовленню, а також відображають багату культурну спадщину Китаю.

Стародавнє походження чен'юй визначає одну з найхарактерніших його рис — будову за законами давньо китайської мови. У середині чен'юй фіксуються граматичні та лексичні норми веньяня, в основі якого лежить давньо китайська мова. У веньяні слова можна розділити на дві великі групи: значущі слова, які мають лексичне значення, і службові, які мають формально-граматичне значення, висловлюючи відносини між значущими словами.

До чен'юй відносять чотиримісні утворення, що складаються строго з чотирьох слогоморфем, що компонуються за схемою “2 + 2”, де кожна частина складається з двох слогоморфем.

Функціонально чен'юй відповідає члену речення, але часом цей критерій не діє, оскільки чен'юй виділяється при письмі комами, а у мовленні маркується інтонаційно за допомогою акцентного виділення.

Чен'юй не може розриватися іншими компонентами речення, оскільки він визначається як синтаксично непроникне утворення (Баранова 1969, с. 24).

Чен'юй має всі необхідні ознаки і властивості, що кваліфікують його як фразеологічну одиницю. Чен'юй у структурному відношенні не дорівнює слову. Чен'юй є словотвіром, що є словосполученням або реченням. При цьому потрібно мати на увазі, що за своєю функцією в реченні чен'юй можна порівняти зі словом, функціонує в сучасній мові так само, як слово, як окремий член речення.

Є найважливіша властивість фразеологізмів, що відрізняє їх від вільних поєднань слів і зближує зі словом, а саме: відтворюваність. Чен'юй не створюється у процесі спілкування, а відтворюється, як готова, цілісна одиниця із закріпленим та суворо фіксованим значенням, складом та структурою. (Барчукова, 2015, с. 514-517).

Ще однією з важливих властивостей чен'юй є цілісність значення, семантична єдність. А це означає, що чен'юй являє собою фразеологічне скорочення або ідіому, в якій значення цілісного не виводиться із значень складових компонентів, або фразеологічна єдність, його цілісне значення тією чи іншою мірою мотивовано значенням його компонентів.

Розглянемо кілька факторів, через які семантична єдність має такий великий вплив:

1. Для ідіом характерна наявність у тому значенні образної складової, що надає значний вплив на семантику даних фразеологізмів. Фразеологічне значення відрізняється від лексичного значення більшою семантичною ємністю, тим, що у його смислової структури значна, а то й головна, роль належить додатковим семантичним чи стилістичним відтінкам чи значенням, чим служать висловлювання емоційно-експресивної чи оцінної забарвленості. Цей образний компонент, що входить до складу, є структуруючою основою фразеологічного значення.

Високий ступінь скорочення образу, що лежить в основі чен'юй, посилює ступінь їхньої ідіоматичності та обумовлює складність мотивування переносно-образного значення.

2. Мотивування значення чен'юй може бути прозорим або глухим. Наприклад: 人死留名 rén sǐ liú míng, “залишити про себе добру пам'ять” буквально “людина вмирає, залишається ім'я” 赤手空拳 chìshǒukōngquán “беззбройний; беззахисний; голими руками” буквально “гола рука, порожній кулак”, не складає труднощі в переносно-образному значення подібних чен'юй розшифрувати. Це приклади чен'юй із прозорим мотивуванням.

Зрозуміти сенс чен'юй із глухим мотивуванням можна лише знаючи історію його походження, першооснову та спираючись на конкретний контекст. Наприклад: чен'юй 青出于蓝 qīngchūyúlán, “учень перевершив вчителя, перевершити попередника” буквально, “синій народжується з блакитного”. Цей чен'юй утворений усиченням фрази з філософського трактату Сюньцзи (313—238 р. е.): 青，取之于蓝，而青于蓝 — “синій одержують із блакитного, але темніше блакитного”.

3. Мотивування фразеологізмів у ряді випадків ускладнюється багатозначністю. Слід зазначити, що у фразеології полісемія поширена набагато менше, ніж у лексикології. Цілком очевидно, що переважна більшість фразеологізмів однозначна.

“Чим більша семантична самостійність компонентів фразеологізму, тим менше у нього можливостей стати багатозначним”.

Значення чен'юй може змінюватися в ході розвитку мови, набуваючи при цьому протилежних експресивно-оцінних відтінків.

4. Семантична злитість і ступінь ідіоматичні забезпечуються і характером лексичних компонентів, що входять до складу чен'юй. Поряд з наявністю переносно-образного значення архаїчність лексики є важливим фразеологізуючим засобом, що часто ускладнює мотивування чен'юй.

Під архаїзмами розуміються слова, що є застарілими назвами предметів, явищ, понять, що існують і насправді. Як правило, архаїзми мають синоніми у сучасній мові.

Більшість слів-компонентів чен'юй у сучасній мові втратили якості самостійного слова, виступають у ролі словотворчих морфем і лише у складі фразеологізму реалізують якості слова.

Наприклад, чен'юй 精益求精—qīngyùqíújīng—, “постійно вдосконалюватися, не зупинятися на досягнутому”.

Три з чотирьох компонентів цього фразеологізму в сучасній мові вживаються тільки як морфем (дієслово 求 qíú використовується і як самостійне слово) (Мо П. 2001).

Особливо часто можна зустріти чен'юй у кінематографі. Оскільки кінематограф є відображенням повсякденного життя носіїв китайської культури. Наприклад, ми можемо зустріти чен'юй навіть у назві знаменитого китайського серіалу.

男才女貌 nán cái nǚ mào — , що буквально означає: “він талановитий, а вона гарна; талановитий чоловік та гарна жінка”. Завдяки назві ми розуміємо, що на нас чекає драма, історія кохання, адже значення цього чен'юй — “ідеальна пара”.

До речі, це наочний приклад того, наскільки важливо вміти перекласти чен'юй, в англійському перекладі назва звучить, як “Boy & Girl”, адаптація назви не дуже точно вдала.

Чен'юй та схожі з ним конструкції є поширеним засобом досягнення виразності у сучасній китайській рекламі.

Реклама несе як інформативний зміст, метою якого є донесення до споживача певної інформації, а й стимулює у реципієнта бажання придбати цей товар.

Отже, стилістичне використання фразеологізмів як із способів реклами відповідає новим вимогам досягнення експресивності, привернення уваги слухачів, їх сприйняття тексту реклами. Введення в текст фразеологізмів обумовлено прагненням авторів посилити експресивне забарвлення мови, а властива фразеологізмам образність поживає і надає тексту жартівливо-іронічного відтінку (Лесина, 2020, с. 701-703).

Висновки до Розділу 1

Отже, у китайській мові існують паралельні конструкції, які мають аналогічні структурні та семантичні характеристики, які можна порівняти зі схожими конструкціями в інших мовах. Паралельні конструкції — це конструкції, у яких складові елементи фразеологізму мають аналогічні або схожі або взаємозамінні складові.

Чен'юй — це сталий фразеологізм китайської мови, який використовується для вираження високохудожніх, філософських або етичних ідей через образну, алегоричну мову. Чен'юй має свою власну лексичну форму, яка не завжди може бути розкрита за допомогою словникового значення його компонентів. Чен'юй є результатом довготривалого культурного накопичення та відображає особливості китайської культури, менталітету та естетики. Вони використовуються як засіб передачі значень, моральних цінностей, вираження вірувань та ідеалів. Чен'юй часто використовуються у літературі, мовленнєвій традиції та в мовленні носіїв китайської мови для зміцнення висловлювань або для навчання моралі.

Одночасно, у китайській мові також існують непаралельні конструкції, що є унікальними для цієї мови та не мають прямих еквівалентів у багатьох інших мовах. Непаралельні конструкції — тут складові елементи фразеологізму не мають аналогічних або взаємозамінних складових.

Вивчення паралельних та непаралельних конструкцій у китайській мові важливо для розуміння культурних, історичних та ментальних особливостей цієї мови, а також для порівняльного аналізу з іншими мовами.

Розуміння паралельних та непаралельних конструкцій у китайській мові може сприяти покращенню комунікації та перекладу, а також розширити знання про унікальні особливості китайської лінгвістики.

Семантична структура фразеологізмів “чен’юй” може включати комбінацію лексичних, граматичних та фразеологічних значень, які взаємодіють для створення узагальненого образного значення. Фразеологізми “чен’юй” часто мають метафоричний характер та пов'язані з культурними та історичними аспектами китайського суспільства.

Для аналізу будови фразеологічних одиниць “чен’юй” важливо вивчати не лише кількість компонентів та їхні синтаксичні зв'язки, але й специфічність використання кожного компонента в контексті фразеологізму для формування однозначного образного значення.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ПАРАЛЕЛЬНИХ ТА НЕПАРАЛЕЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ У КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ “ЧЕН’ЮЙ”

2.1. Особливості перекладу паралельних конструкцій в китайських фразеологізмах “чен’юй”

Найбільш поширеною формою чен'юй, які складаються із чотирьох ієрогліфів, є чен'юй паралельної конструкції, що утворюються з двох двоскладових ланок. Паралелізм у чен'юй будується на граматичній, семантичній і фонетичній парності компонентів певного фразеологізму.

Чен'юй паралельної конструкції складаються з чотирьох морфем-слів. Паралельною може бути лексико-семантична, граматична, а також фонетична побудова.

Компактна і в той же час монолітна структура чотирьохскладового чен'юй робить його дуже лаконічним, що, в свою чергу, є одним з факторів, що визначають високу ступінь експресивності, яка є властивою фразеологізму (Рогачев, 1993, с. 89).

Наявність паралельної конструкції у чен'юїв допомагає перекладачеві виділяти їх в тексті і визначати як їх буквальне, так і переносне значення стосовно цього контексту, а також переводити їх з урахуванням даного контексту (Грянкіна, 2004, с.216).

Український переклад паралельних конструкцій у китайських фразеологізмах “чен’юй” може бути викликом через специфіку китайської мови, де ідеографи часто мають багато значень і використовуються в різних контекстах.

При перекладі паралельних конструкцій важливо враховувати не тільки лексичне значення, але й культурні та історичні аспекти, що впливають на сприйняття фразеологізму.

Для успішного перекладу паралельних конструкцій у китайських фразеологізмах “чен’юй” рекомендується:

1. Ретельно вивчати контекст вживання фразеологізму, щоб правильно передати його сенс та емоційне забарвлення.

2. Враховувати можливість існування кількох варіантів перекладу, зокрема через багатозначність ідеограм у китайському письмі.

3. Використовувати аналогії та подібні вирази в українській мові для кращого розуміння фразеологізму.

4. Звертати увагу на стилістичні особливості української мови та підбирати вирази, що найкраще передадуть задум автора китайського фразеологізму.

Правильний переклад паралельних конструкцій у китайських фразеологізмах “чен’юй” допоможе зберегти автентичність та ефективно передати їх значення українській аудиторії.

Згідно з досліджень Н. Кулигіної, фразеологізми-словосполучення (成语 chéngyǔ) — це спеціальний тип сталих словосполучень в китайській мові, який складається з двох або більше слів, що утворюють виразове ціле і мають фіксоване значення. Вони є важливою складовою китайської мови та культури, і використовуються у повсякденному житті, мовленні та літературі. Про що говорилося трішки раніше. Вони є показником обізнаності та грамотності носія мови, в також мовців, які вивчають конкретну мову.

Фразеологізми-словосполучення своєю чергою ще поділяються на два підтипи: фразеологічні вирази та фразеологічні сполучення. Фразеологізми, що складаються зі слів з вільним значенням (тобто значення залежить від контексту вживання, або місця розташування виразу в реченні) є фразеологічними виразами. Для них характерна семантична подільність. Компоненти зберігають смислову самостійність, і значення цілого впливає зі значення структурних елементів.

Основною особливістю цієї групи фразеологізмів є те, що вони відтворюються в мовленні як готові одиниці з постійним складом і значенням. Наприклад:

1.) 体力劳动 Tǐ lì láo dòng — 1) фізичний + праця; 2) фізична праця;

2.) 解放战争 Jiě fàng zhànzhēng —1) визволення + війна; 2) визвольна війна (N. Kulygina, 2008, с. 199).

Кількість “чен’юй” у китайській мові досить значна. Великий словник китайських “чен’юй”, виданий Шанхайським видавництвом словникової і довідникової літератури, нараховує 18000 фразеологізмів “чен’юй”, серед яких приблизно 3000 можна віднести до часто вживаних (Сунь Вейчжан, 1989).

У “чен’юй”, що складається з чотирьох складів-морфем, ці морфеми часто групуються по дві у формі антитези.

Деякі “чен юй” складаються з синонімічних морфем, наприклад:

自言自语 zì yán zì yǔ – розмовляти з самим собою (морфеми “yan” та “yu” мають значення “мова”);

改头换面 gǎitóu huànmìàn – “переробляти” (морфема “gai” означає “змінювати”, а “huan” – “замінити”);

百依百顺 bǎiyī bǎishùn – “бути повністю слухняним” (морфеми “yi” та “shun” мають значення “підкорятися”).

Інша частина “чен’юй” складається з антонімічних морфем або ж морфем, що позначають протилежні явища:

半信半疑 bànxìn bànyí – “ставитися з сумнівом” (морфема “xin” означає “вірити”, а “yi” – “сумніватися”);

Деякі “чен’юй” складаються з двох пар морфем – антонімічної та синонімічної, наприклад:

生离死别 shēng lí sǐ bié – “розлучатися назавжди” (морфеми “li” та “bie” означають “розлучатися”, “sheng” – “життя”, “si” – “смерть”).

Значення “чен юй” є переносним значенням морфем, що його складають.

1.) 井底之蛙 Дослівно: “жаба на дні колодязя” — в переносному значенні цей вираз позначає людину з обмеженим світоглядом через те, що жаба може побачити тільки маленьку частину неба, перебуваючи на дні колодязя.

2.) 过河拆桥 guòhé chāiqiáo. Дослівно: “перейшовши річку, зламати міст” — цей вираз вживається для позначення “використати людину в своїх цілях і відкинути її вбік”, що позначає невдячність (Сунь Вейчжан, 1989).

Останніми прикладами хочу додати декілька речень з паралельними конструкціями у китайських фразеологізмах “чен’юй”.

1.) 早起的鸟儿有虫吃，晚起的鸟儿没吃虫。 zǎo qǐ de niǎo ér yǒu chóng chī, wǎn qǐ de niǎo ér méi chī chóng. Ранні пташки схоплюють комах, а пізні пташки про них не мають поняття.

У цьому реченні використано паралельну конструкцію з двома фразами: “早起的鸟儿有虫吃” (ранні пташки схоплюють комах) та “晚起的鸟儿没吃虫” (пізні пташки про них не мають поняття).

2.) 有欲望的人实现一切，无欲望的人失去一切 yǒu yùwàng de rén shíxiàn yīqiè, wú yùwàng de rén shīqù yīqiè. Той, хто має бажання, усе реалізується, той, хто не має бажання, усе втрачається.

3.) 富人有理性，穷人没理性。 fùrén yǒu lǐxìng, qióng rén méi lǐxìng.

У багатих людей є раціональність, у бідних людей немає раціональності.

4.) 一鸣惊人。 yī míng jīng rén. Один крик, що лякає усіх.

Здатність на вельми голосне викликання шокує всіх).

У цьому реченні використовується паралельна конструкція, де фраза “一鸣” (один крик) повторюється два рази, що підсилює смислову залежність між одним криком і шокуванням всіх навколо.

5.) 一见钟情。 yī jiàn zhōng qíng. Любов з першого погляду. Інстантна прив'язаність до когось при першій зустрічі.

У цьому реченні використовується паралельна конструкція, де фраза “一见” (перший погляд) повторюється два рази, що підсилює смислову залежність між першим поглядом і почуттям миттєвої прив'язаності.

6.) 左右逢源。 zuǒ yòu féng yuán. Знайди джерело зліва і справа. Мати багато джерел підтримки).

У цьому реченні використовується паралельна конструкція “左右逢源” (знайди джерело зліва і справа), де дві фрази зліва і справа показують наявність багатьох джерел підтримки.

7.) 一心一意 yī xīn yī yì — Одним серцем, однією думкою. Другим варіантом перекладу може бути “з одного серця та з однієї думки”.

Поясненням до першого варіанту є те, що цей фразеологізм виражає ідею цілеспрямованості та однозначності у рішеннях. Або якщо пояснити другий варіант, то означає, що людина діє єдиним чином та з концентрацією.

8.) 共同愿景 gòngtóng yuànjǐng — Бачення є загальним. Означає, що факт чи явище очевидне для всіх.

9.) 半途而废 bàn tú ér fèi — Зупинитися на середині та відмовлятися. Означає, що людина не завершує розпочату роботу.

10.) 坚不可摧 jiānbùkěcuī — Непідкупний, непробивний. Ця фраза виражає непохитність та незламність у вирішенні питань.

11.) 灵魂无声地交流 línghún wúshēng dì jiāoliú— Душа спілкується без слів. Цей фразеологізм виражає ідею тісного духовного зв'язку між людьми.

12.) 人人称赞 rén rén chēngzàn — Всі висловлюються хвалебно. Український еквівалент — всі в один голос хвалять.

2.2. Особливості перекладу непаралельних конструкцій в китайських фразеологізмах “чен’юй”

Чен'юї непаралельної конструкції групи не підкоряються лексико-граматичним обмежувальним характеристикам як чен'юї паралельної конструкції: допускаються найрізноманітніші побудови по синтаксичній структурі і лексичним складом, в їх складі зустрічаються сполучники, прийменники, заперечні частинки (Кулманакова, Е.В 2010. с. 105-110.).

За морфемним складом вони, подібно чен'юї паралельної конструкції, нерідко являють собою чотирьохморфемні фразеологічні утворення. Однак серед них зустрічаються також фразеологізми, які складаються з п'яти і більше морфем.

Чен'юї цієї групи, не підкоряючись лексико-граматичним обмеженням, які є характерними для чен'юї паралельної конструкції, допускають утворення, найрізноманітніші за своєю синтаксичною структурою і лексичним складом. Фразеологізми непаралельної конструкції, на відміну від чен'юї паралельної конструкції, допускають використання службових слів.

Нерідко в їх складі зустрічаються сполучники, прийменники, заперечні частки. Досить часто відбувається одночасне вживання заперечення 不 (bù) і сполучника 而 (ér), що дозволяє висловити протиставне відношення.

Іноді можна спостерігати вживання подвійного заперечення, воно підвищує експресивність фразеологічних зворотів.

Значна кількість “чен юй” зберегли слова та значення слів, що існували в давньокитайській мові, тому значення слів у “чен юй” не можна розуміти так, як у сучасній китайській мові.

У даному “чен юй” “兵 ” не виражає значення “солдат, воїн” притаманного йому зараз, а має значення “зброя”, що збереглося з часів давньокитайської мови.

Багато виразів “чен юй” зберегли граматичні особливості давньокитайської мови.

Так у виразах “敬而远逝” (“поважати, але триматися подалі”) та “平易近人” (“легко сходитися з людьми; бути комунікабельним”) слова “远” (“далекий”) та “近” (“близький”) зберегли притаманну давньокитайській мові властивість прикметників вживатися у значенні дієслів.

Вирази “唯利是图” (“прагнути лише до матеріальної вигоди”), “时不我待” (“час не чекає”) зберегли синтаксичну структуру давньокитайської мови – додаток тут ставиться перед дієсловом. Якщо ж будувати ці вирази за правилами синтаксису сучасної китайської мови, то вони матимуть такий вигляд: “唯图利” та “时不待我”.

У китайській мові існують пари “чен юй”, що означають одне й те саме поняття, але вживання кожного з них показує різне емоційне ставлення мовця до цього поняття, явища або дії.

Наприклад: 相机行事–见风使舵– обидва ці вирази мають значення “діяти в залежності від ситуації”. Проте перший вираз не несе в собі емоційно-оцінного забарвлення, наприклад “我是相机行事, 该怎么做进怎么做。” – “Я дію згідно обставин, що потрібно, те й роблю”.

А ось другий вираз несе в собі різко негативне емоційне забарвлення. Ще один приклад: 无畏布施–无所不是– обидва ці вирази можуть мати значення “немає місця, де не був би”. Проте перший вираз найчастіше вживається для позначення всебічної турботи і має позитивне емоційне забарвлення: “她虽然不是老人的亲生女儿, 但对老人还是少孤的无畏布施。” – “Хоча вона не рідна донька старого, вона оточила його всебічною турботою”.

А вираз “无所不是” найчастіше вживається для позначення поганих справ, має значення “не зупинятися ні перед чим” і несе в собі яскраво виражене негативне емоційне забарвлення: “这些敌人残杀老百姓, 分回村双, 掠夺财物, 无所不是” – zhèxiē dírén cánsǎ lǎobǎixìng, fēn huí cūn shuāng, lüèduó cáiwù, wú suǒ bùshì – “Ці вороги вбивають людей, спалюють села, грабують майно, не зупиняючись ні перед чим”.

Різний рівень інтенсивності явища, яке позначає даний вираз. Наприклад: 不寒而栗 – 毛骨悚然 – обидва ці вирази мають значення “дуже злякатися”. Проте перший з виразів виражає менш сильний ступінь страху, а другий – значно більший.

Подібні за значеннями ідіоматичні вирази “чен юй” можуть мати відмінності у сфері або способі вживання.

Наприклад: 遍体鳞伤 – 体无完肤 – обидва ці вирази мають значення “бути сильно пораненим” і є еквівалентами українського “живого місця не залишилося”. Проте другий вираз має й переносне вживання – його можна використати у значенні “повністю заперечити та відкинути чиясь думку” і є у цьому випадку близьким до російського “быть разбитым в пух и прах”.

Вирази “天壤之别” та “截然不同” мають практично тотожне значення – “сильно відрізнятись”. Проте перший з них є іменним “чен юй”, тому найчастіше виступає додатком і українською перекладається як “велика різниця”. А другий – неіменний “чен юй”, найчастіше виступає присудком чи означенням.

Приклади непаралельних конструкцій у китайських Чен’юя:

1.) 他工作踏实, 写作懒散. tā gōngzuò tàshí, xiězuò lǎnsǎn. В роботі прикладний, в писанні лінивий.

У першій фразі “他工作踏实” вказується на те, що особа прикладна в роботі. У другій фразі “写作懒散” вказується на те, що та сама особа лінива у писанні.

2.) 中途停车, 失去一切. zhōngtú tíngchē, shīqù yīqiè. Припинити в середині шляху, втратити все.

У цьому реченні використовується непаралельна конструкція з фразою “中途停车” (припинити в середині шляху), яка не узгоджується з фразою “失去一切” (втратити все).

3.) 人多力量大, 人多路上乱. rénduō lìliàng dà, rénduō lùshàng luàn. Багато людей – велика сила, багато людей – плутанина на дорозі.

У цьому реченні також використовуються дві непаралельні конструкції. Фраза “人多力量大” вказує на те, що багато людей — це велика сила. Фраза “人多路上乱” вказує на те, що на загрузеній дорозі є плутанина через багато людей.

4.) 富人有理性， 穷人没理性。 fùrén yǒu lǐxìng, qióng rén méi lǐxìng. У багатих людей є раціональність, у бідних людей немає раціональності.

У цьому реченні також використовується непаралельна конструкція з двома фразами: “富人有理性” (у багатих людей є раціональність) та “穷人没理性” (у бідних людей немає раціональності).

5.) 别人的孩子早熟， 自己的孩子晚熟。 biérén de hái zǐ zǎoshú, zìjǐ de hái zǐ wǎnshú. У чужих дітей рання зрілість, у власних дітей пізня зрілість.

У цьому реченні використовується непаралельна конструкція. Фраза “别人的孩子早熟” вказує на те, що у дітей інших людей є рання зрілість. Фраза “自己的孩子晚熟” вказує на те, що у власних дітей є пізня зрілість.

6.) 在树旁等待捕捉野兔。 zài shù páng děng dài bǔ zhuō yě tù. Чекати біля дерева, щоб зловити зайця. Чекати пасивно за деяким подією, сподіваючись, що вона відбудеться.

У цьому реченні використовується непаралельна конструкція, де фраза “在树旁等待捕捉野兔” (чекати біля дерева, щоб зловити зайця) має різний контекст, але в обох випадках вона виражає пасивне очікування на щось без активних зусиль.

7. 马到成功。 mǎ dào chéng gōng. Успіх вночі, як прийде кінь. Досягнення миттєво, як прийде кінь.

У цьому реченні “马到成功” (успіх вночі, як прийде кінь) виражає миттєве досягнення успіху.

8. 以精湛的技艺完成作品。 yǐ jīngzhàn de jìyì wánchéng zuòpǐn. Закінчення роботи майстерним штрихом. Додає останню нотку до завершення.

Закінчення роботи майстерним штрихом, виражає додання останньої важливої деталі або елемента до завершення чогось.

9. 漂亮的眉毛和轮廓分明的眼睛. piàoliàng de méimáo hé lúnkuò fēnmíng de yǎnjīng. Гарні брови та добре очерчені очі. Український еквівалент: Красиві очі та брови.

Фраза “漂亮的眉毛和轮廓分明的眼睛” або “眉清目秀” (гарні брови та добре очерчені очі) описує красиві риси обличчя.

Висновки до Розділу 2

В результаті дослідження другого розділу з'ясовано те, що Паралельні конструкції в китайських фразеологізмах “чен'юй” є найбільш поширеною формою. Їх паралелізм базується на граматичній, семантичній і фонетичній парності компонентів.

Компактна і монолітна структура паралельного чен'юй робить його лаконічним і виразним.

Переклад паралельних конструкцій може бути викликом через багатозначність ідеограм у китайському письмі та культурному аспекті.

При перекладі паралельних конструкцій важливо вивчати контекст вживання, враховувати можливість кількох варіантів перекладу та стилістичні особливості української мови.

Непаралельні конструкції в китайських фразеологізмах “чен'юй” відображають різні контекстуальні значення і часто вимагають урахування культурних та історичних аспектів.

Для успішного перекладу непаралельних конструкцій варто враховувати контекст, культурні особливості та використовувати аналогії та подібні вирази в українській мові.

Правильний переклад паралельних та непаралельних конструкцій українською мовою допомагає зберегти автентичність китайських фразеологізмів та ефективно передати їх значення українській аудиторії.

Таким чином, вивчення та переклад паралельних та непаралельних конструкцій у китайських фразеологізмах “чен’юй” вимагає врахування граматичних, семантичних, фонетичних та культурних аспектів, а також звернення уваги на контекст та стилістичні особливості української мови для забезпечення точного та ефективного перекладу.

ВИСНОВКИ

Отже, з першого питання першого розділу можна зробити наступні висновки, паралельні конструкції використовуються для вираження подібних ідей або дій за допомогою повторення певних граматичних структур. Дозволяють узгоджувати різні частини мови в збалансованій формі. Важливі для створення зрозумілих та ефективних висловлювань в китайській мові.

Непаралельні конструкції використовуються для вираження різних ідей або дій за допомогою різних граматичних структур. Показують різноманітність ідей чи дій, що виражаються. Важливі для показу різноманітності та контрасту в мові.

Паралельні та непаралельні конструкції є важливою частиною граматики китайської мови та відображаються у фразеологічних одиницях.

Вміння розрізнити та перекладати паралельні та непаралельні конструкції допомагає зберегти автентичність і ефективність висловлювання українською мовою.

Обидва типи конструкцій важливі для виразності та точності мовлення в китайській мові, допомагаючи виразити подібність або відмінність між різними ідеями та діями створюючи збалансовані та різноманітні висловлювання.

Щодо другого питання першого розділу, структурно-семантичних особливостей китайських фразеологізмів “чен’юй”, то китайські фразеологізми “чен’юй” мають фіксовану форму, побудовану з кількох ієрогліфів, що надають їм сталу структуру. Їх значення може бути логічно засноване на значенні компонентів ідеоматичного виразу.

Вони мають метафоричне значення та використовують образну мову для вираження певних ідей, концепцій або ситуацій.

Чен’юй можуть мати історичне походження, пов’язане з легендами або історіями, що надає їм додаткове семантичне забарвлення.

Вони використовуються як в усному, так і в писемному мовленні, додаючи глибину і виразність висловлюванню.

Структурно-семантичні особливості китайських фразеологізмів “чен'юй” дозволяють виразити та передати певні концепції чи ідеї з високою точністю та ефективністю.

Загалом, вивчення структурно-семантичних особливостей китайських фразеологізмів “чен'юй” допомагає краще розуміти та перекладати ці вирази, а також зберегти їх автентичність і виразність в українському контексті. Особливості та розуміння цих особливостей є важливими для вивчення та використання фразеологічних одиниць у китайській мові.

Перейдемо до другого розділу, у даному розділі розглянуто особливості перекладу українською мовою паралельних та непаралельних конструкцій у китайських фразеологізмах “чен'юй”.

В першому питанні другого розділу, основний акцент зроблено на паралельних конструкціях, які складаються з чотирьох морфем-слів та будуються на граматичній, семантичній і фонетичній парності компонентів певного фразеологізму.

Відзначено, що компактна структура чотирьохскладового “чен'юй” робить його дуже лаконічним, а висока експресивність є одним з факторів, що визначають його властивості. Також зазначено, що наявність паралельної конструкції у “чен'юй” допомагає перекладачеві виділяти їх в тексті, визначати як їх буквальне, так і переносне значення стосовно контексту та переводити з урахуванням даного контексту.

Український переклад паралельних конструкцій у китайських фразеологізмах “чен'юй” відображається як великий виклик через специфіку китайської мови, де ідеографи можуть мати багато значень і використовуватися в різних контекстах. При перекладі паралельних конструкцій важливо враховувати не лише лексичне значення, але й культурні та історичні аспекти, що впливають на сприйняття фразеологізму.

Джерелом для переважної більшості чен'юй слугує китайська класична література: класичні канони, філософські трактати, історичні хроніки, художня література. Китайські лінгвісти відносять також до джерел походження чен'юй історичні та філософські притчі, легенди і міфи, крилаті слова і афоризми, прислів'я, запозичення з інших мов і т. д.

Щодо останнього питання другого розділу, непаралельні конструкції як і паралельні, вони використовуються у повсякденному житті, мовленні та літературі, є показником обізнаності та грамотності носія мови і мовців, які вивчають китайську мову.

У тексті розглядається поняття фразеологізмів, складених зі слів з вільним значенням, які залежать від контексту вживання. Для таких виразів характерна семантична подільність, де компоненти зберігають смислову самостійність, а значення цілого впливає зі значення структурних елементів.

Основною особливістю цієї групи фразеологізмів є те, що вони відтворюються в мовленні як готові одиниці з постійним складом і значенням. Також наводяться приклади китайських фразеологізмів та їх переносні значення. У китайській мові нараховується значна кількість фразеологізмів, які можуть містити синонімічні, антонімічні або комбіновані морфеми. Значення таких фразеологізмів є переносним і впливає зі значень морфем, що їх складають.

Отже, для розуміння значення багатьох фразеологізмів потрібні знання історії, культури, літератури, традицій і звичаїв Китаю. Перекладач стикається з багатьма важкими ситуаціями, наприклад, коли в деяких фразеологізмах дослівний переклад неможливий через спотворення сенсу і створення неправильних асоціацій (Прядохін, М.Г., 2001 р.).

Також можуть бути відсутні українські фразеологічні відповідності. Такі труднощі пов'язані з тим, що нації, які розмовляють різними мовами, мають і різне світосприйняття. Коріння специфіки світосприйняття знаходяться в способі життя і психології того чи іншого народу, і в свою чергу ці особливості відображаються в мовній картині світу, в силу чого в багатьох випадках переклад фразеологізму необхідно супроводжувати історичною або літературною довідкою

摘要

研究发现，汉语成语中的排字形式“陈于”是最常见的形式。它们的并行性基于组件的语法、语义和语音对等性。

平行晨雨的紧凑而整体的结构使其简洁而富有表现力。

由于中文书写和文化方面的表意文字的模糊性，翻译平行结构可能是一个挑战。

翻译平行结构时，重要的是研究使用上下文，考虑多种翻译选项的可能性和乌克兰语的风格特征。

汉语陈语短语中的非平行结构反映了不同的语境含义，通常需要考虑文化和历史方面。

为了成功翻译非平行结构，有必要考虑上下文、文化特征并使用乌克兰语中的类比和相似表达方式。

将平行和非平行结构正确翻译成乌克兰语有助于保留汉语成语的真实性，并有效地将其含义传达给乌克兰受众。

因此，汉语陈语用语中平行和非平行结构的研究和翻译需要考虑语法、语义、语音和文化等方面，并关注乌克兰语的语境和风格特征，以确保准确的翻译。和有效的翻译。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баранова З. І. Чен'юй як розряд фразеологізмів китайської мови: автореф. М., 1969. 24 с.
2. Барчукова К. С., Пескова А. В., Подкідишева Е. І. Фразеологія в китайській мові. Молодий вчений. 2015. № 18. С. 514-517
3. Ван Ляої. Основи китайської граматики 1954/ Електронний ресурс: <https://www.vokitai.ru>
4. Грянкіна Е.С. Семантика фразеологізмів в свідомості носіїв української мови - 2004. 216 с.
5. Кулманакова, Е.В. Психологія студентів і розвиток їх мотивації до вивчення китайської мови // Психологія і педагогіка: методика та проблеми практичного застосування. 2010. № 12-2. с. 105-110.
6. Кулманакова, Е.В. Семантична структура Чен'юй та їх місце у фразеологічній системі китайської мови. ВІСНИК ЛЬВІВ. УН-ТУ Серія філологічна. Вип. 45. С. 198–205. Електронний ресурс: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/download/6234/6242>
7. Лесина Г. С. Аналіз китайських фразеологізмів чен'юй. Молодий вчений. 2020. № 23. С. 701-703.
8. Мо П. Чен'юї китайської мови та культури Китаю. Цзянсу, 2001
9. Пойнар Л. М. Вербалізація ключових морально-етичних концептів конфуціанства у китайських фразеологізмах чен'юй: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.13. НАН України, Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського. Київ, 2014
10. Пойнар Л. М. Семантичний простір фразеології як джерело інтерпретації концепту “істинний шлях” у картині світу китайського етносу. *Studia Linguistica*. Випуск 6. 2012.
11. Прядохін, М.Г., Прядохіна Л.І. Короткий словник недоминок-іносказань сучасної китайської мови (现代汉语歇后语用法小词典), вид. Мураха, М. 2001 р.

12. Рогачев, 1993, с. 89. Ідіоматика китайської мови, відображена у стійких словосполученнях Чен'юй [Рукопис].

13. Сєкіна Н. Д. Класифікація фразеологізмів китайської мови. Питання Сходознавства в Україні. Харків. 2019.

14. Сліпченко О. Діахронічні дослідження особливої фразеологічної одиниці китайської мови – чен'юй. Східні мови та літератури. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка №17.2011

15. Сліпченко О. Фразеологічна одиниця чен'юй у функціональних стилях китайської мови. Мовні і концептуальні картини світу. 2013.

16. Сунь Вейчжан. Фразеологія китайської мови. – Цзілінь, 1989; Ма Гофань. “Чен'юй”. – Внутрішня Монголія, 1978.

17. Тан Шіцзян. Тангоэцзы. Вебсайт:
<file:///C:/Users/admin/Downloads/TangPoems.pdf>

18. TangPoems: вебсайт URL: <file:///C:/Users/admin/Downloads/TangPoems.pdf>

19. 成语点击排行。Словник чен'юй. веб – сайт URL:
<http://chengyu.itlearner.com>

21. 王本华 / 实用现代汉语修辞。 – 北京: 知识出版社, 2002.

22. 徐青 / 现代汉语。 – 修订版。 – 上海: 华东师范大学出版社, 1997.

23. 马国凡 成语//熟语丛书。 – 呼和浩特: 内蒙古人民出版社, 1978. – 343 页.

24. 东北新闻网: 把社会效益放在首位 – 四论推进辽宁文化强省建设: веб–сайт URL: <http://liaoning.nen.com.cn/liaoning/312/3567312.shtml>